

גליון 12 שנה א'

שלשה יסודות לשולחן שבת

שבת קודש
ט"ו אייר תשפ"וגליון מיוחד
לע"נמרת חנה ב"ר אברהם
רובינפלד ע"הוהר"ר זיידא אליעזר זאב ב"ר
צבי הירש זצ"ל

פרשת אמור

נושא השבוע: שתיקה בשעת התפילה

"ואמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א)

'אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים, לשון רש"י מדברי רבותינו ז"ל. והאזהרה הזו לומר שלא נסייע בטומאת הקטנים בידים. ובזו אזהרות רבות בתורה כפי מדרש רבותינו ז"ל כדס ובשראליס וטומאה, ומאס נלמוד לכל איסורין שבתורה שלא נסייע באחד מהם שיעברו עליו הקטנים וכו'. (רמב"ן)

א

תפילת תשכ"ר

בתוך שניה וחצי מבית הכנסת, אחרי שכבר עומדים סמוך ליציאה.

וגם כאשר מכניסים את הילד לתוך בית הכנסת ממש, כדאי מאד בתפילת שמונה עשרה עצמה לעמוד בחוץ ממש. מחמת שאמנם אם ילד צורח באמצע שמו"ע מותר לצאת אותו החוצה, אפי' שלא סיים עדיין להתפלל את תפילת שמו"ע, בכל אופן מכיון שקשה לעשות דבר זה בפועל, ותמיד מנסים להרגיע את הילד זמן רב ולפעמים ללא הועיל, כדאי כבר מראש לעמוד אותו בחוץ, ובפרט שבשמונה עשרה צריך את עיקר הריכוז.

כאשר מביאים ילדים עם קצת שכל בקודקודם, צריך לזכור שהם גם בני אדם - ושלא כמו המבוגרים הם בגיל שעדיין לא יודע להתפלל - ולא לגרום להם להשתעמם. בפרט שכאשר הם משתעממים, יותר קל להם להגיע למצב של השמעת קולות.

לכן מומלץ תמיד להביא אתם משהו קטן לאכול, דבר קטן שלוקח להם זמן לגמור אותו, בכדי שיהיה להם תעסוקה לכל זמן התפילה. או לחפש בבית הכנסת ספר עם תמונות מעניינות, בכדי שיהיה להם על מה להסתכל.

וכן על ידי שכל אחד ידאג לילדים שלו לתעסוקה ולשקט בזמן התפילה, יוכלו כל המתפללים ובהמשך גם הוא בעצמו ליהנות משקט ורוגע בזמן התפילה, ללא כל טרדות ומפריעים.

מלבד בשעת התפילה, ובין שסיבת האזהרה היא בכדי שיוכלו המתפללים לומר ולדבר עם המלך כראוי.

בכל אופן כאשר כבר כן מביאים ילדים מחמת אונס גמור וכמו שנתבאר, צריך להשתדל לשהות עם הילד במקומות שיגרמו כמה שפחות ביטול לתפילה.

הדבר המומלץ ביותר - כמובן אם מתאפשר - לעמוד עם הילד מחוץ לבית הכנסת, ולהתפלל משם. ממש כמו שהלל הזקן בזמנו למד תורה במסירות נפש, גם כששהה מחוץ לכותלי בית המדרש, כך יזכו אותם אברכים בני דורנו - דור הטכנולוגיה והמסעתף - לחקות את מעשיו בימים של אז ולעשות כדוגמתו, ולגרום בזה קידוש ה' עצום ונחת רוח גדולה לקב"ה.

באם הדבר אינו מתאפשר מכל סיבה שהיא, ראוי מאד לעמוד סמוך ונראה לפתח מבפנים, כאשר הינוקא נמצא בחוץ בקשר עין עם הוריו. כך ירוויח האב הדגול לזכות להתפלל בתוך בית הכנסת על כל קדושתו, וגם הילד ירוויח שלא יפריע לשאר המתפללים.

באם גם דבר זה אינו מתאפשר מומלץ להכניס את הילד רק סמוך לפתח בית הכנסת ולא יותר. לפעמים אם מכניסים את הילד מדי עמוק לתוך בית הכנסת, ולפתע מתעורר אצל הילד שעת רצון, והוא מתחיל לבכות ולהתחנן לבוראו, הדבר עלול לגרום הפרעה מוחלטת בתפילה. לכן מומלץ לעמוד על יד הפתח בהיכון, וכאשר הילד מתחיל לבקש רחמים, במקום לנסות לדחוף לו מוצצים, ולעשות לו נו נו ששש - שכמובן לא הוכחו דברים אלו בתועלת מהירה ובפרט לא בבית הכנסת בשעת התפילה - פשוט לצאת אותו

ב

תרי קלי לא משתמע

כך גם כשאדם מדבר בתפילה למרות שהוא מדבר רק עם חבירו בלי שהוא צועק בקולי קולות, הוא עושה נזק בזה לכל המתפללים כולם.

ולפי זה מובן היטב מה כ"כ החמיר השו"ע במי ששח בחזרת הש"ץ יותר מהרבה דברים אחרים, עד כדי כך שכתב שהוא חוטא וצריך לגעור בו. כיון שכשהוא מדבר הוא לא מפריע רק לעצמו, אלא גם לכל המתפללים כולם, ולכן מובן היטב מה שצריך דוקא לגעור במי שמדבר בחזרת הש"ץ, שכן כשם שכשמפריעים למשיהו הוא גוער במי שמפריע לו, כך בדיוק צריך להרגיש כשמשיהו מדבר בשעת התפילה.

עדיין צריך להבין מדוע הדיבורים בתפילה חמורים עד כדי כך שהם מונעים את תפילות כלל המתפללים מלעלות, ואם המדבר חטא מה חטאו שאר המתפללים, ועל מה מגיע להם עונש.

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א מספר שפעם הוא נסע עם נהג ממקום למקום, וכאשר הנהג רצה להפעיל את

מעשה שלא היה באניה גדולה עם אנשים רבים שהפליגה למרחקים, וההפלה ארכה כמה חודשים. ביום מן הימים מגלים כי שיווי המשקל של האניה אינו טוב, האניה התחילה לנטות לצד אחד, וכל הספנים לא הבינו מה קורה.

הסתובבו הם בכל תאי הספינה עד שהגיעו לתא אחד וגילו את הבעיה. בתא הזה היה בן אדם שנראה קצת שלא שפוי, שלקח מקדחה רצינית והתחיל לקדוח חור בתא שלו. שאלו אותו בבהלה מה הוא עושה, וענה להם שלא יתערבו לו בעסקיו, והוא קודח רק בתא שלו ולא מפריע בזה לאף אחד אחר.

אמרו לו כל הספנים פה אחד שכשאדם עושה חור באניה, גם אם הוא עושה את זה רק בתא שלו, הוא גורם בזה נזק בלתי הפיך לספינה כולה, שכן כשהמים חוזרים במקום אחד לאניה, האניה כולה מאבדת את שיווי משקלה ועלולה לטבוע במהרה.

הרבה פעמים רואים בבית הכנסת שבאים להתפלל גם תינוקות של בית רבן. לפעמים מדובר בתינוקות שלומדים בדרך כלל בבית רבן - כבני שלוש ומעלה, ולפעמים מדובר גם בתינוקות כפשוטו.

זה ודאי שכאשר רואים אותם לא צריך לדון לכף זכות את אביהם שהביא אותם לתפילה, כי אם לא היתה לו סיבה דחופה באמת, הוא פשוט לא היה מביא אותם.

אם זה מחמת שהאשה עבדה קשה וצריכה לנוח, ואם זה מחמת שיש ילד בבית שלא מרגיש טוב, וכן על זו הדרך ואין טעם כלל לפרט את מגוון הסיבות הרחב שיתכן לגרום להביא ילדים לבית הכנסת.

אבל, זה ודאי, שכאשר עושים חסד עם האשה ושאר הילדים שבבית, צריך לזכור שצריך גם לעשות חסד עם כלל המתפללים, שרצונם הטהור הוא לדבר עם אביהם שבשמים בנחת, ללא כל הפרעות וטרדות ברקע.

כל התפילה של המתפללים בנויה על ריכוז. עם ריכוז שייך להתפלל, ולהתפלל טוב, ולפעמים גם טוב מאד, ולעומת זאת כשילדים קטנים מפריעים את הריכוז קשה להתפלל טוב מאד, ולפעמים גם להתפלל טוב קשה, ויש פעמים שכבר ממש קשה בכלל להתפלל.

הפסוק אומר 'אמור ואמרת', והדבר בא להזהיר גדולים על קטנים כמאמר רש"י מדברי חז"ל, והדבר לא מדבר רק על דיני טומאה, אלא גם על כל דבר שצריך להזהיר בו גדולים על קטנים כדברי הרמב"ן.

אין ספק שעניין זה של הבאת ילדים לבית הכנסת זקוק לאזהרת גדולים על קטנים, ובפרט שמדובר בדברי 'אמירה', בין שעניין האזהרה הוא להזהיר את הילד

המבי"ט אומר שבבית הכנסת שלא מדברים בו בשעת התפילה, מתקבלות כל התפילות גם אלו שלא כ"כ מתקנות.

מזה מובן שכאשר מדברים בבית הכנסת בשעת התפילה, הדבר חוסם מלהעלות חלק מהתפילות לשמים, שיתקבלו ברצון.

הוי אומר שכן אדם שמדבר בבית הכנסת בשעת התפילה, חוץ מזה שתפילות שלו עלולה להיחסם מלעלות לשמים, גם התפילות של שאר המתפללים עלולים להיחסם.

הדבר הזה הוא מבהיל ממש, איזו אחריות לוקח עליו אדם שמדבר בשעת התפילה, הוא חב לאחריו ממש. אם היה אדם שהיה צריך דחוף ישועה באיזה עניין רפואי דחוף - וכן על זו הדרך באופנים רבים - ומחמת אותו האחד שדיבר בשעת התפילה תפילות לא התקבלה, יוצא שהמדבר הזה הוא ממש מזיק.

מכשיר הניווט (המכונה וויז) וניסה להקליט לו יעד, המכשיר לא קלט את דבריו. הנהג ניסה פעם נוספת והמכשיר המשובלל לא מצליח להבין מה היעד. שאל הרב לוינשטיין את הנהג מה קרה למכשיר ולמה הוא לא עובד כמו שצריך.

פנה הנהג לרב לוינשטיין ואמר לו שבמושב האחורי של הרכב יושב תינוק ובוכה, וכאשר יש רעש קשה לקלוט גם את הדברים הרצויים.

אמר הרב לוינשטיין שעכשיו הוא מבין למה התפילה של הציבור לא נשמעת, כאשר מדברים בבית הכנסת בשעת התפילה, כי 'כאשר יש רעש קשה לקלוט גם את הדברים הרצויים'.

א"כ מובן שמה שהתפילות עלולות לא להתקבל, זה לא מחמת עונש כלשהו, אלא זה מציאות בשטח שכשיש דיבורים ורעש התפילות לא נשמעות. וכמו

שכתוב בגמ' שא"א לקרוא בקריאת התורה שני אנשים יחד, מחמת ש'תרי קלי לא משתמע', כך גם בנידון דידן כלפי שמאי ג"כ תרי קלי לא משתמע.

הירושלמי בתחילת ברכות אומר שרשב"י אמר שאם הוא היה בהר סיני הוא היה בורא לאדם שתי פיות, האחד ללימוד התורה הקדושה והשני לדברי חולין הנצרכים, בכדי לא להשתמש בפה של לימוד התורה גם לשאר דברי חולין. אח"כ רשב"י חזר בו ואמר שאם שיש לנו פה אחד קשה לנו להישמר מלשון הרע, כל שכן אם היו לנו שתי פיות.

וקשה על דחייתו של הרשב"י שכן אם היו שתי פיות היינו משתמשים בפה של הלימוד תורה רק לתורה, ולא לשום דבר אחר, א"כ כיצד ישתרבו אליו לשון הרע.

ג

שו"ת בהלכות דיבור בתפילה עם הרה"ג ר' מאיר סנדר שליט"א בעמח"ס 'דברי מאיר' על הלכות שבת

יג. ש. האם מותר לדבר בעת קריאת התורה, ובין גברא לגברא, ומה הדין בלימוד?

ת. אסור, וגם בין גברא לגברא. והב"ח כתב שבין גברא לגברא מותר בדברי תורה כשאין זה נמשך. ועיין בערוך השולחן שלמד מזה שגם בדברים בטלים מותר לדבר קצת.

יד. ש. בהנ"ל מה הדין כאשר כבר שמע קריאת התורה קודם, כשמפריע לאחרים וכו'?

ת. כשמפריע לאחרים וכו' שאסור, ובזוהר הקדוש שכתב שזה כמתן תורה נראה שהעניין הוא משום דבין ולכן נראה שצ"ע ויידבר.

טו. ש. אדם ששומר על ילד בבית הכנסת בזמן התפילה ובאמצע שמונה עשרה הוא התחיל לבכות ואין אפשרות להרגיעו אלא אם יצא אותו החוצה, מה צריך לעשות?

ת. לצאת עמו החוצה, וכדין דבר שמפריע כגון נחש שמה שאמרו "לא יפסוק" זה דיבור.

טז. ש. אדם ששכח לבכות את הטלפון לפני התפילה ובאמצע שמונה עשרה צלצל לו הטלפון, האם הוא יכול להפסיק באמצע התפילה בשביל לבכות את הטלפון?

ת. וודאי ובנ"ל, וכן כתב בספר תפילה כהלכתה בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל וראייתו מהנ"ל דנחש.

יז. ש. בהנ"ל, מה הדין כשלא צלצל לו הטלפון רק שחושש שיצלצל באמצע שמונה עשרה האם יכול וצריך לבכות את הטלפון באמצע שמונה עשרה?

ת. אם זה מטרידו בתפילות מותר וכן"ל.

יח. ש. מחמת מה תיקן בעל התני"ט את תפילת מי שברך למי ששומר פיו ולשונו בשעת התפילה?

ת. התני"ט תיקן את ה"מי שברך" כיון שנגלה לו שהפרעות ת"ח ות"ט שהיו בימיו היו מחמת שדיברו בתפילה.

ז. ש. האם מותר לדבר בין ברוך שאמר לישתבח, ואם לא מה יעשה גבאי שצריך לדבר עם אנשים בכדי שיגשו לעמוד?

ת. לדבר מצווה מותר – ועיין קיצונו"ע סי' י"ד ס"א באריכות.

ח. ש. מה יעשה אדם הצריך לברך ברכה כדוגמת 'אשר יצר' באמצע פסוקי דמזמור?

ת. מותר, ובקיצונו"ע (שם) כתב: "נ"ל שלא יאמר וכו' כיון שיכול לאמרה אח"כ", והמנהג לומר וכו'.

ט. ש. האם מותר לדבר בין ישתבח ליוצר שהרי זה הפסקה בין פסוקי דמזמור לברכות ק"ש?

ת. לדבר מצווה מותר, וי"א שמותר לומר שם שנים מקרא וא' תרגום – וכן מביאים ממרן הגרי"מ פנינשטיין זצ"ל.

י. ש. מהיכן עד היכן אסור לש"ץ לדבר בתפילה מחמת הפסקה, בתפילות שחרית, מנחה ומעריב?

ת. כמו לכולם וכו' בתשובה ו', ויש להקפיד לא לדבר אחר שמו"ע עד שיאמר קדיש תתקבל.

יא. ש. בהנ"ל, האם בימים שקוראים בתורה יש היתר לש"ץ לדבר לצורך ושלא לצורך, ומה נקרא לצורך?

ת. לצורך מקרי צורך מצווה ושיר דלא גרע מפסוקי דמזמור וכו'.

יב. ש. האם האיסור לדבר בקדיש הוא חומרה ותוספת מעלה, או שהוא מעיקר הדין?

ת. אסור מעיקר הדין. וכתבו הפוסקים שאף להרהר בדברי תורה אסור, ואילו הנביא ראה גמלים טעונים אף וחימה רח"ל למדבר בקדיש.

א. ש. מהי מעלתו של השומר פיו מלדבר דברי חולין עם תפילין? ת. כתבו הפוסקים שזוכה לאריך ימים ומובטח לו שהוא בן עוה"ב שנאמר ה' עליהם יחיו וכו'.

ב. איזו עצה יכול לעשות המעטור בתפילין בכדי לדבר, ואם יש עצה האם היא לכתחילה?

ת. מנהג העולם להזיז את התפילין של ראש במקומם. והטעם לזה כי כתב הפמ"ג שתפילין שמונחים שלא במקומם כמנוחים בביסן דמי, ועיקר היסוד הדעת הוא בתפילין של ראש כדילפינן במנחות מק"ו מצ"ע.

ג. ש. מתי יניח תפילין מי שלא היו לו תפילין קודם התפילה והגיעו לו אחר כך, בפסוקי דמזמור או בין ישתבח ליוצר או בברכות ק"ש או אחר כך?

ת. אם הגיעו לו בפסוקי דמזמור יניחם בין מזמור למזמור ויברך עליהם. וכן הדין בין הפרקים שמברך. אמנם באמצע הפרק או ק"ש יניחם בלא ברכה ואחר שמו"ע ימשמש בהם ויברך (עיין משנ"ב סי' כ"ה).

ד. ש. בהנ"ל, האם בן אשכנז יברך שתי ברכות על התפילין או אחת, והאם יאמר 'ברוך שם' ו'ואורשתיו לי' אחר הנחת התפילין, ומה יקר חסדך' לאחר עטיפת הטלית?

ת. במקום שמותר לברך כגון בפסוקי דמזמור יברך ב' הברכות והפסוקים יאמר אחר שמונה עשרה.

ה. ש. אם מניח תפילין אחרי שמונה עשרה האם יאמר את הלשם יחוד?

ת. וודאי, דמאי שנא שזה הרי קאי על התפילין ולא על התפילה.

ו. ש. מהיכן עד היכן אסור לדבר בתפילה, בשחרית במנחה ובמעריב? ת. מעיקר הדין משהתחיל ברוך שאמר, ובשאר התפילות – במנחה בשמו"ע ובמעריב מברך, ובחזרת הש"ץ חמור לדבר וכמו שכתב השו"ע (סי' קכ"ד ס"ז).

חרש !!! ! ניתן לתרום עבור הוצאות הגליון בעמדות נדרים פלוס בקופה 'כולל נחלת דן - גבעת המורה' ב'קטגוריית גליון שמעו'

זמני שבת קדש		תשובה לחידה משבוע שעבר:	חידת השבוע:
רכסים	עפולה	ש. כיצד יתכן שאדם יעבור עבירה ויתחייב עליה כרת ואילו אם יעבור פעם נוספת על אותה העבירה יפטר מהכרת שנתחייב?	כיצד יתכן שאדם יעשה מעשה אחד קטן ויתחייב עליו שש מיליון לאוים?
18:51	18:50		הדלקת הנרות
18:41	18:40	ת. אדם שהיו לו שני בנים והעביר את הבן הראשון למולך התחייב על כך כרת, ואם מעביר גם את בנו השני נפטר מן הכרת לגמרי כיון שהגמ' אומרת שדוקא מי שהעביר 'מזרעו למולך' חייב מיתה ולא מי שהעביר את כל זרעו למולך.	
20:01	20:00		צאת השבת
20:11	20:10		המאחרים לצאת
לתשובות על החידה, לתרומות וכן לכל ענייני העלון ניתן ליצור קשר בפלא' 053-4133-069 או למייל shimhu7@gmail.com			

הגליון לע"ב: חמותי מרת אלישבע ענבל בת חנן ליביס ע"ה הרב ד"ר ירוחם אשר בן אפרים בנטל ז"ל מורי זקני ר' מאיר ב"ר אפרים שניידר ז"ל